

Motivacija u nastavi vjeronauka: teorijsko-praktički pristup

Motivacija predstavlja ključni čimbenik uspješnosti učenja i poučavanja. U nastavi vjeronauka, motivacija učenika ima posebnu važnost jer se radi o predmetu koji, osim kognitivnih ciljeva, njeguje i razvoj duhovnosti, etičkih stavova i identiteta. Ovaj članak razmatra teorijske pristupe motivaciji, njihove odrednice i konkretne primjene u učionici vjeronauka, s posebnim naglaskom na usklađenost s Kurikulumom katoličkog vjeronauka za osnovne škole.

1. Uvod u motivaciju u obrazovnom kontekstu

Motivacija se očituje kroz angažman učenika, volju za sudjelovanjem u molitvi, raspravama, projektnim zadacima te spremnost za promišljanje o vlastitim vrijednostima i vjeri.

Kurikulum katoličkog vjeronauka u osnovnoj školi naglašava cjelovit razvoj učenika: intelektualni, moralni, duhovni i socijalni. U kurikulumu motivacija nije samo sredstvo za savladavanje nastavnih sadržaja, nego i osnovni preduvjet za rast u vjeri i življenju Evanđelja.

2. Teorijski modeli motivacije

Intrinzična i ekstrinzična motivacija

Prema teoriji samoodređenja (Self-Determination Theory – SDT, R. M. Ryan i E. L. Deci), motivacija može biti intrinzična (unutarnja) ili ekstrinzična (vanjska). Intrinzično motivirani učenik uči jer je znatiželjan, zanima ga sadržaj i osjeća unutarnje zadovoljstvo. Ekstrinzična motivacija odnosi se na vanjske poticaje poput ocjena, nagrada ili izbjegavanja kazni.

U vjeronauku, intrinzična motivacija posebno se očituje kad učenik želi razumjeti poruke Evanđelja, razmišljati o svojim odnosima i primjenjivati moralne vrijednosti. Nastavnik može poticati intrinzičnu motivaciju kreiranjem okruženja u kojemu su učenici aktivni sudionici u procesu učenja i refleksije.

Percepcija kompetencije i autonomije

Osjećaj kompetencije, autonomije i povezanosti s drugima ključni su za motivaciju. Kompetentnost u vjeronauku ostvaruje se kroz jasno strukturirane zadatke i povratnu informaciju koja učenika osnažuje. Autonomija se potiče davanjem izbora (teme projekata, načini izražavanja naučenog). Povezanost se ostvaruje u zajedničkim molitvama, diskusijama i grupnim aktivnostima.

Teorija očekivanja i vrijednosti

Prema ovom pristupu (Eccles i Wigfield), motivacija ovisi o tome što učenik očekuje da će postići i koliko cijeni ostvarenje tog cilja. U vjeronauku, učenici koji razumiju vrijednost vjerskih sadržaja (npr. utjecaj Evanđelja na život) i smatraju da mogu uspješno sudjelovati, pokazat će veću motivaciju.

3. Motivacijske strategije u nastavi vjeronauka

Stvaranje poticajnog i sigurnog okruženja

Sigurno ozračje u učionici temelj je za otvorenu diskusiju o vjeri i osobnim iskustvima. Nastavnik koji pozitivno i strpljivo reagira na pitanja potiče učenike da istražuju te postavljaju vlastite misao izazove. Važno je i da učenici dobiju povratnu informaciju koja nije samo ocjenjivačka, nego i ohrabrujuća.

Uključivanje vjeronaučnih iskustava u svakodnevni život

Primjenjiva nastava povezuje biblijske sadržaje i crkvene vrijednosti sa životnim iskustvima djece. Na primjer:

rasprave o prijateljstvu uz primjere iz Svetog pisma,
promišljanje o opraštanju kroz svakodnevne situacije.

Ovakve poveznice pomažu učenicima da vide svrhu i vrijednost vjeronaučnih sadržaja.

4. Aktivno učenje i suradničke metode

Projektna nastava i istraživanje

Projektno učenje omogućuje učenicima da sami istražuju teme poput biblijskih likova ili crkvenih sakramenata. Učenici rade u malim grupama, planiraju zadatke, prikupljaju informacije i prezentiraju rezultate. Time se potiče osjećaj odgovornosti, kompetencije i suradnje.

Učenje kroz igru i dramatizaciju

Didaktičke igre, kvizovi i dramatizacije biblijskih pripovijesti čine sadržaje živima i omogućuju učenicima da aktivno sudjeluju. Osim stjecanja znanja, takve metode razvijaju i socijalne vještine te poboljšavaju motivaciju.

5. Individualizacija i diferencijacija motivacije

Učitelji trebaju prepoznavati različite interese i stilove učenja učenika. Nekima više odgovara čitanje i analiza teksta, drugima likovno izražavanje ili praktične aktivnosti. Diferencirane zadatke može pratiti i individualna povratna informacija koja potiče učenike da se dalje angažiraju.

6. Uloga odgojno-obrazovnih vrijednosti u motivaciji vjeronauka

Kurikulum katoličkog vjeronauka ističe da vjeronauk ne razvija samo kognitivnu dimenziju, nego i moralnu i duhovnu. Motivacija u vjeronauku stoga uključuje razumijevanje vlastitog poziva kao Kristova učenika i poticaj da se živi Evanđelje u svakodnevici. Odgojna dimenzija vjeronauka stoga mora biti integrirana s motivacijskim pristupima.

7. Evaluacija i motivacija: povratna informacija

Povratna informacija u vjeronauku ne bi trebala biti samo ocjena brojem, nego i komentar koji:

ističe pozitivno,

potiče refleksiju,

usmjerava daljnji napredak.

Takva povratna informacija povećava osjećaj kompetencije i motivira učenika da se dalje angažira.

8. Zaključak

Motivacija je temelj uspješne nastave vjeronauka. Učitelji je mogu poticati kombinacijom intrinzičnih i ekstrinzičnih strategija, ali s naglaskom na poticanje unutarnje motivacije učenika kroz smislene, kontekstualizirane i iskustvene metode učenja. U skladu s Kurikulumom katoličkog vjeronauka, motivacija se ne odnosi samo na postizanje nastavnih ciljeva nego i na poticanje duhovnog rasta i primjene evanđeoskih vrijednosti u životu učenika. Usp.

Ryan, R. M., Deci, E. L. – Self-Determination Theory: teorija intrinzične i ekstrinzične motivacije te važnost osjećaja kompetencije i autonomije za učenje.

Eccles, J. S., Wigfield, A. – Expectancy-Value Theory: motivacija ovisi o očekivanjima uspjeha i subjektivnoj vrijednosti zadatka.

Kurikulum katoličkog vjeronauka za osnovne škole Republike Hrvatske – smjernice za poticanje cjelovitog razvoja učenika u vjeronaučnoj nastavi.